

Franc Šivic

Nekaj vtisov o forumu Apimeditica

Kot eden od članov organizacijskega odbora in kot dejaven udeleženec foruma Apimeditica & Apimeditica Quality 2010 sem imel priložnost od blizu spremljati dogajanja na tej veliki mednarodni prireditvi, zato želim nekaj svojih vtisov posredovati tudi našim bralcem.

Vsi udeleženci, s katerimi sem se pogovarjal, so brez izjeme zelo pohvalili brezhibno organizacijo in skrb organizatorjev za dobro počutje gostov, tako domačih kot tujih, ter za njihovo neovirano spremljanje strokovnega dela foruma. Številne pozitivne odmeve in zahvale smo prejeli tudi še pozneje prek različnih medijev. Da je bila organizacija res na visoki ravni, lahko potrdim tudi na podlagi svoje lastne izkušnje, še posebej če primerjam naš forum s tistim, ki sem se ga leta 2008 udeležil v Rimu.

Nekoliko manj smo lahko zadovoljni z obiskom mednarodne razstave API EXPO na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vanjo je bilo vložena veliko truda in časa, žal pa naši čebelarji niso izrabili te priložnosti, čeprav je bila razstava brez dvoma vredna obiska. Škoda! Razstav v drugih krajih z izjemo Lipice nisem videl, slišal pa sem veliko pohval na račun organizatorjev prireditve v Dolenjskih Toplicah.

Za oceno kakovosti foruma je seveda najpomembnejša strokovnost in po možnosti še praktična uporabnost prispevkov predavateljev. Za tiste, ki mi jih je uspelo slišati ali videti na posterjih, lahko rečem, da so bili izjemno zanimivi in v določenem smislu celo revolucionarni. Vsaj sam sem po njihovi zaslugi precej spremenil nekatere poglede na apiterapijo. Upam, da mi bo med letošnjimi zimskimi meseci uspelo natančneje pregledati tudi prispevke, ki jih nisem slišal, imam pa jih v elektronski obliki shranjene na svojem računalniku. Slutim, da vsebujejo

Medeni zalogaj (košček medu v satju) bo za zdravje otroških zob prav gotovo koristnejši od žvečilnega gumija.

veliko bogastvo informacij, žal pa bodo te ostale bolj ali manj neuporabne oziroma dostopne samo ozkemu krogu izbrancev, če jih ne bomo v poljudnejši obliki posredovali našim čebelarjem. V tokratnem poročilu želim opozoriti samo na pomemben prispevek slovenske znanosti s področja apiterapije.

Dosežki slovenske znanosti

Doslej smo vedeli, da ustvarja sladkor v ustih idealne možnosti za razvoj bakterij, ki povzročajo gnilobo zob. Toda skupina raziskovalk Inštituta za mikrobiologijo Medicinske fakultete v Ljubljani (Sanja Podržaj, mag. Marja Furlan, izr. prof. dr. Katja Seme), podjetja Tosama Domžale (dr. Marjetka Krajc Kuncič) in specialistične parodontološke ambulante (Marta Kocjan Anžič, dr. dent. med.) iz Ljubljane je ugotovila, da vse vrste slovenskih medov zavirajo nastajanje ustnih parodontopatogenih bakterij, še posebej tistih, ki povzročajo nastanek zobnih oblog (biofilma) in z njimi povezano parodontalno bolezen. Zdaj je ugotovljeno, da ta ogroža večino odraslega prebivalstva, skoraj polovica pa jih potrebuje operacijo, ker imajo napredovano obliko parodontitisa. Za bolezen je najprej značilna krvavitev dlesni, v poznejši fazi pa vodi celo do izgube zob. Toda to še ni vse; parodontitis je dejavnik tveganja tudi za možgansko kap in srčni infarkt, za prezgodnji porod, manjšo porodno težo novorojenčkov in za poslabšanje sladkorne bolezni.

Največji krivec za nastanek zobnih oblog ali plak (biofilm) je bakterija *Aggregatibacter actinomycetemcomitans*. Na veselje raziskovalk omenjenih treh institucij se je pokazalo, da slovenski medovi med vsemi ustnimi bolezenskimi mikrobi najbolj zavirajo razvoj prav te nevarne bakterije. Pri tem je bil najbolj bakteriostatski (torej tak, ki zavira razmnoževanje bakterij) med oljne ogrščice (PIC 26 mm), sledili pa so mu lipov (PIC 25,5 mm), cvetlični (PIC 23,5 mm), akacijev (PIC 21,5 mm), gozdni (PIC 21 mm), kostanjev (PIC 19 mm) in hojev med (PIC 17,5 mm). Kratica PIC pomeni premer inhibicijske cone ali preprosteje povedano: velikost površine, na kateri se omenjena bakterija zaradi delovanja omenjenih vrst medu ne more razmnoževati.

Praktične posledice novih odkritij

To odkritje slovenske znanosti ima lahko daljnosežne posledice. Ko sem se pogovarjal z eno od

Cvet manuke je lahko bele, rožnate ali rdeče barve.

Čebela pristaja na cvet oljne ogrščice

raziskovalk in ji omenil, da bi morda lahko zobno gnilobo in nastanek zobnih oblog preprečili ali vsaj upočasnili, če bi ljudje namesto žvečilnega gumija redno vsak dan žvečili med v deviškem satju, je bila nad mojo idejo navdušena. Učinek bi bil dvojen: med bi zaviral rast patogenih klic v ustih, hkrati pa bi se iz voska izločal vitamin A, ki je za naše telo nujno potreben. Ob tem bi čebelarji dobili novo prodajno nišo, saj bi se med v deviškem satju ob primerni promociji, ki bi temeljila na opisanih znanstvenih raziskavah, prodajal veliko bolje kot doslej.

Zanimivo je, da se vse to ujema z nenadnim velikim povpraševanjem po medu v satju v sosednji Avstriji. Očitno so tam potrebe tako velike, da jih domači čebelarji ne zmorejo več zadovoljevati, zato trgovci že iščejo nove dobavitelje po sosednjih državah. Presemetljiva za nas je tudi novica, da je med v satju lahko tudi kristaliziran, saj je trgovina takega doslej zavračala. Če koga od slovenskih čebelarjev zanimajo možnosti za prodajo medu v satju v Avstrijo, naj v nemščini ali angleščini piše na elektronski naslov desiree.zimmer@chello.at in prejel bo vse potrebne informacije.

In še nekaj! Brez dvoma bi se znatno povečalo povpraševanje po medu oljne ogrščice, ki se zdaj menda ne prodaja najbolje, predvsem seveda po tistem v deviškem satju.

Manukov med edini zdravilen?

Nedavno mi je iz Švice pisal prijatelj bolgarskega rodu dr. Stefan Bogdanov (med drugim je prevedel besedilo naše čebelarke himne v nemščino in angleščino), sicer svetovno znani raziskovalec bakteriocidnih lastnosti medu, in me vprašal, ali je v Sloveniji že mogoče dobiti tisti kostonjev med, ki ga domžalsko podjetje Tosama uporablja za izdelavo medenih oblog za rane. Zanj se zanima švicarski kirurg, ki zdaj za celjenje ran uporablja novozelandski med manuke. Ta med ima namreč za zdaj edini mednarodno dovoljenje za uporabo v medicini, in ker nima nobene konkurence, je izjemno drag. Odgo-

voril sem mu, da naš kostonjevec žal takšnega dovoljenja še nima, hkrati pa sem ga opozoril na opisane raziskave naših znanstvenikov glede bakteriostatičnih lastnosti zlasti medu oljne ogrščice v ustni votlini.

Na moje veliko presenečenje mi je nato poslal obširno poročilo o svojih raziskavah švicarskih vrst medu, v katerih tudi sam ugotavlja, da izmed vseh vrst medu prav med oljne ogrščice najbolj zavira razmnoževanje bakterij. Problem pa je, da je oljna ogrščica kulturna rastlina, ki jo ogrožajo škodljivci, zato njena pridelava brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev ne bi bila donosna. Seveda ta sredstva onesnažujejo njen nektar, med za medicinske namene pa mora biti brez kakršnih koli ostankov zaščitnih sredstev.

Predlagal mi je tudi nadaljevanje raziskav naših vrst medu, s katerimi naj bi odkrili, kateri snovi lahko pripišemo največ zaslug za bakteriocidnost ali bakteriostatičnost posamezne vrste. V manukovem medu je ta snov glioksal. Po njegovem mnenju sicer vsak med bolj ali manj zavira nastajanje bakterij že zaradi visoke koncentracije sladkorjev in z njo povezane higroskopičnosti, pa tudi zaradi kislosti in njegove peroksidalne aktivnosti. Če pa bi nam pri katerem od naših najbolj aktivnih medov vendarle uspelo odkriti in določiti odločilno zaviralno snov, bi to tudi najbolj pripomoglo k pridobitvi dovoljenja za uporabo v medicinske namene.

Popularizacija apiterapije

Naj strnem svoje razmišljanje. Čebelarji moramo dobro poznati vse lastnosti čebeljih pridelkov, poleg tega pa jih moramo znati tudi ustrezno posredovati našim kupcem. Da bomo pri tem verodostojni, je nujno, da poznamo nove znanstvene raziskave in na njih utemeljujemo svoje razlage. Tisti, ki smo forum o apiterapiji spremljali od blizu, smo svoja znanja dolžni posredovati preostali članom naše organizacije, bodisi v glasilu Slovenski čebelar bodisi v obliki predavanj v društvih in regijskih zvezah.

Kajti v skupnem znanju je naša moč. ■